

Høringsnotat fra Global Campaign for Education (GCE) – Norge

GCE-Norge takker for muligheten til å komme med innspill til utenriks- og forsvarskomiteens behandling av Statsbudsjettet 2020. Vi er et nettverk av 18 organisasjoner som jobber for bærekraftsmål fire og å fremme retten til utdanning i utviklingsland.¹

Utdanning er en nødvendig forutsetning for bærekraftig utvikling. En kunnskapsrik befolkning er forutsetning for et sterkt og levende demokrati, for å finne lokale løsninger på bærekraftsmålene, for å tilpasse seg og reversere klimaendringer og for å skape arbeidsplasser. Å investere i utdanning for hele befolkningen har høy avkastning økonomisk og sosialt, for hvert enkelt individ og for samfunnet.

Særlig jenters og unge kvinners utdanning er viktig. Det er et sentralt virkemiddel for likestilling i hjemmet og i samfunnet. Utdanning for jenter gir dem og deres barn bedre oppvekstvilkår, og gir jenter større mulighet til å ta selvstendige valg om eget liv og seksualitet. Økt innsats for jenters utdanning er et viktig bidrag til norsk satsing på helhetlig seksualitetsundervisning, hvor det forøvrig har vært lite utvikling de siste to årene. Jenters utdanning er også sentralt for familiers og samfunnets økonomi, slik vi har sett i Norge.

Antallet barn som ikke går på skole øker nå for første gang på lang tid, og utdanningen har ofte dårlig kvalitet. I dag går omkring 258 millioner barn og unge ikke på skole. Seks av ti barn og unge i verden har ikke grunnleggende lese-, skrive-, og regneferdigheter. Over halvparten av disse har gått minst fire år på skolen.² Utdanning er sterkt underfinansiert, både i nasjonale budsjetter og i internasjonal bistand. Skal vi nå målet om kvalitetsutdanning for alle, er det essensielt å satse på inkludering, blant annet av barn med funksjonsnedsettelse, og et helhetlig utdanningsløp, inkludert lærerutdanning. Hvis utviklingen fortsetter som nå vil ett av seks barn i grunnskolealder stå utenfor skolen i 2030.³

Stortinget kom derfor til en viktig enighet i Stortingsmeldingen Felles ansvar for felles fremtid,⁴ der utdanning defineres som en av fem langsiktige satsingsområder i norsk bistand og utviklingspolitikk. Dette er særlig viktig for å unngå pendelpolitikk mellom helse og utdanning. Sektorene forsterker hverandre på områder som ernæring og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og må sees i sammenheng. Opp- og nedbygging av tematiske satsinger er administrativt krevende og legger ikke til rette for gode resultater i bistanden.

Norge har siden 2014 hatt en global lederrolle for retten til utdanning, med et særlig fokus på jenters utdanning, utdanning i kriser og konflikt og finansiering av utdanning. Fra 2014 til 2017 fordoblet Norge bistanden til utdanning. Siden da har utdanningsbistanden falt som andel av bistandsbudsjettet. Budsjettforslaget 2020 legger opp til å videreføre 2019-nivået på utdanningsbistanden. En større del (143 millioner kroner) av den totale utdanningsbistanden ser ut til å gå til humanitære responser. Det er positivt at Norge oppskalere bidraget til utdanning i humanitære sammenhenger, men det krever at nye midler tilføres posten slik at det ikke går på bekostning av langsiktig utdanningsbistand.

Lederskap krever satsing både politisk og økonomisk. Budsjett er bare ett virkemiddel i utviklingspolitikken, men stagnering og reell nedgang vitner ikke om lederskap og mobiliserer ikke andre givere. Den norsk-initierte internasjonale kommisjonen for utdanning anbefaler giverland å bevilge 15% av bistanden til utdanning.

- *GCE anbefaler å gradvis trappe opp utdanningsbistanden til den utgjør 15 prosent av norsk bistand. I budsjettforslaget ligger utdanning på 9,4 prosent av bistanden.*

Vi foreslår en økning til 12 prosent av i 2020, på nivå med helsebistanden. Det krever en økning på én milliard kroner til kap. 161, post 70.

Nasjonalbudsjettet beskriver utdanning som et sentralt verktøy mot barnefattigdom og for sosial utjevning. Gratis, universell utdanning er en grunnstein i den norske velferdsstaten. Dette gjenspeiles også i Norges innsats for utdanning i utviklings samarbeidet. Norges mer verdi i forhold til andre toneangivende givere som Storbritannia, kommer blant annet til uttrykk i Norges syn på inkludering, testing og ikke minst at Norge er et av få giverland som tar avstand fra kommersialisering av grunnutdanning -noe andre givere og institusjoner ser som en løsning for å utbedre utdanningstilbudet i utviklingsland.

Norsk bistand støtter likevel kommersielle skoler gjennom Norfund og Verdensbankens investeringsfond IFC sine investeringer. Slik bistand er ikke fattigdomsorientert, støtter ikke de mest marginaliserte og risikerer å svekke nasjonale utdanningssystemer. Utviklingsministeren har gjort det klart at Norge ikke er støttende til profittbaserte grunnskoler.⁵ En naturlig konsekvens må være å trekke norsk bistand fra profittbaserte skoler i utviklingsland. Verdensbanken stiller i tillegg betingelser til mottakerland om å åpne opp for en markedsbasert utdanningssektor.⁶ Norge bør sammen med de andre nordiske landene arbeide for å få en slutt på slike betingelser.

- *GCE anbefaler komiteen å be regjeringen overføre bistand som i dag støtter kommersiell grunnutdanning gjennom fond og programmer, slik som Norfund og Verdensbankens investeringsfond IFC, til ikke-kommersielle utdanningsformål. Komiteen bør også be regjeringen ta initiativ til et nordisk samarbeid for å få slutt på Verdensbankens betingelser til mottakerland av utdanningsbistand om å åpne opp for en markedsbasert utdanningssektor.*

Vi ønsker forøvrig å påpeke at det er krevende å orientere seg i budsjettproposisjonen og å se endringer i prioriteringer også innen utdanningsbistanden. For eksempel legges det i 2020-budsjettet opp til et kutt i kap.161, post 70 «utdanning», men regjeringen sier at nivået på utdanningsbistand videreføres på samme nivå som i 2019. GCE-Norge ber om økt åpenhet om endringer i budsjettet.

For spørsmål, vennligst kontakt Øygunn Sundsbø Brynildsen, koordinator for GCE-Norge.
Oygunn.sundsbo.brynildsen@reddbarna.no / 41419697.

---

¹ Følgende organisasjoner er medlem av GCE-Norge: ADRA Norge, Atlas-alliansen, Den norske UNESCO-kommisjonen, Digni, Flyktningshjelpen, Hei Verden, Norges Handikapforbund, Operasjon Dagsverk, Plan International Norge, Redd Barna, Right to Play Norway, SAIH, Sex og Politikk, Skolenes Landsforbund, SOS-barnebyer, Strømmestiftelsen, UNICEF-Norge og Utdanningsforbundet.

² UNESCO Institute for Statistics (2017). *6 Out of 10 Children and Adolescents Are Not Learning a Minimum in Reading and Math.*

³ UNESCO Institute for Statistics Blog (2019). *Are the Education Goals Out of Reach?*

⁴ Utenriksdepartementet (2017). *Meld. St. 24 (2016–2017). Felles ansvar for felles fremtid — Bærekraftsmålene og norsk utviklingspolitikk.*

⁵ Dag Inge Ulstein (2019). *Norge prioriterer fortsatt kampen for kvalitetsutdanning for alle.* Innlegg i Vårt Land 29.8.2019.

⁶ Oxfam International (2019). *False Promises - How delivering education through public-private partnerships risks fueling inequality instead of achieving quality education for all.*